

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการทำแท้ง¹

มิกดารี สายสหัส²

จากการศึกษาปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการทำแท้ง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเป็นมา ความหมาย แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการทำแท้ง ตลอดจนมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการทำแท้ง ซึ่งทำให้ผู้ศึกษาได้รับความรู้ความเข้าใจว่า สาเหตุหลักของการทำแท้งเถื่อนนั้นเกิดจากหญิงตั้งครรภ์โดยไม่พึงประสงค์ ซึ่งอาจเกิดขึ้นด้วยเหตุปัจจัยต่าง ๆ เช่น สุขภาพของทารกในครรภ์ ปัญหาทางเศรษฐกิจและปัญหาทางสังคม เมื่อหญิงตกอยู่ในภาวะตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ ก็จะได้รับความคิดทั้งภายในจิตใจของตนเองและสังคม เพราะการตั้งครรภ์เป็นการตั้งครรภ์ที่ไม่เหมาะสม หรือเป็นการตั้งครรภ์ในขณะที่ตนไม่มีความพร้อมในการดูแลทารกที่จะคลอดออกมา ประกอบกับทางออกหรือวิธีแก้ปัญหามหาของการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์มีเพียง 2 วิธี คือ การยุติการตั้งครรภ์ หรือการตั้งครรภ์ต่อไปจนครบกำหนดและคลอดทารกออกมา ไม่ว่าหญิงนั้นจะมีความสามารถหรือศักยภาพในการเลี้ยงทารกที่คลอดออกมาหรือไม่ก็ตาม การที่กฎหมายกำหนดให้การทำแท้งเป็นความผิดทางอาญา ก็ไม่ได้ทำให้ความต้องการทำแท้งของหญิงตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ลดลงแต่อย่างใด แต่กลับส่งผลให้หญิงตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์เหล่านี้พยายามแสวงหาการทำแท้งเพื่อแก้ปัญหของตนเอง เมื่อไม่สามารถหาสถานบริการทำแท้งที่ถูกกฎหมายหรือที่ได้มาตรฐานทางการแพทย์ได้ หญิงตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ก็จะหาทางออกด้วยการทำแท้งเถื่อน แม้จะเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายและมีความเสี่ยงที่อาจได้รับอันตรายต่อสุขภาพ หรือเสียชีวิตจากภาวะแทรกซ้อนก็ตาม

ดังนั้น การทำแท้งจึงถือเป็นปัญหาทั้งทางสังคม ทางกฎหมาย และทางกฎหมายที่มีความละเอียดอ่อน เนื่องจากการทำแท้งเป็นประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมและศีลธรรม จึงทำให้ปัญหาการทำแท้งยังคงมีข้อโต้แย้งกันมาโดยตลอด โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านกฎหมาย ซึ่งมีประเด็นว่าควรมีกฎหมายที่รองรับการทำแท้ง หรือกฎหมายที่อนุญาตให้มีการทำแท้งได้โดยถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ ซึ่งในปัจจุบันประมวลกฎหมายอาญาได้บัญญัติเหตุทำแท้งโดยชอบด้วยกฎหมายไว้ แต่ก็ยังไม่ครอบคลุมทุกปัญหาของการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์และการทำแท้ง

จากการศึกษาทำให้ทราบว่ากฎหมายเกี่ยวกับการทำแท้งที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันยังไม่ชัดเจน ไม่ครอบคลุมด้วยกันหลายประการ ซึ่งสรุปได้ดังต่อไปนี้

จากการศึกษาประเด็นปัญหาเกี่ยวกับเงื่อนไขการทำแท้ง กฎหมายเกี่ยวกับการทำแท้งที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันนั้นได้มีการกำหนดสิทธิในการทำแท้งไว้ในประมวลกฎหมายอาญามาตรา 305 โดยให้สิทธิหญิง

¹ บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ เรื่องปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการทำแท้ง โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์ ดร.กัลยา ตันศิริ และคณะกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์ ดร.มัลลิกา พินิจจันทร์ และ รองศาสตราจารย์ประเสริฐ ตันศิริ

² นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (ส่วนภูมิภาค) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ตั้งครรภ์สามารถทำแท้งได้หากเข้าเงื่อนไขตามที่กำหนดไว้ แต่เมื่อพิจารณาถึงเนื้อหาและตัวบทกฎหมายดังกล่าวแล้วปรากฏว่า กฎหมายได้มีการกำหนดไว้เพียงสิทธิในการทำแท้ง แต่เงื่อนไขต่าง ๆ ในการทำแท้งกลับไม่ปรากฏไว้ไม่ว่าจะเป็น

1. เงื่อนไขด้านแพทย์ผู้ทำแท้ง แพทย์ผู้ที่มีอำนาจทำแท้งนั้นประมวลกฎหมายอาญามาตรา 305 แก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 28) พ.ศ. 2564 มิได้มีการกำหนดไว้ว่า แพทย์ที่สามารถทำแท้งได้นั้นต้องมีคุณสมบัติอย่างไรบ้าง เพียงแต่กำหนดไว้ว่าต้องเป็นการกระทำของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมเท่านั้น โดยอาจจะตีความได้ว่า หมายถึง แพทย์ใดก็ได้ที่มีใบอนุญาตให้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม ซึ่งคุณสมบัติของแพทย์ที่จะทำแท้งนี้ถือว่ามีความสำคัญอย่างมาก เนื่องจากหากแพทย์มีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง ย่อมทำให้หญิงที่ทำแท้งได้รับความปลอดภัยมากยิ่งขึ้น หากการทำแท้งได้กระทำโดยแพทย์ที่มีได้มีการศึกษาเล่าเรียนหรือมีประสบการณ์ในเรื่องนี้มา โดยเฉพาะ ก็จะส่งผลต่อความปลอดภัยในชีวิตและร่างกายของหญิง เช่น อาจมีการตกเลือด ปากมดลูกอักเสบ ที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากแพทย์ที่ลงมือกระทำไม่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเพียงพอ หรือมีประสบการณ์เฉพาะด้าน

2. เงื่อนไขด้านความยินยอมของผู้เยาว์หรือหญิงมีสามี เมื่อพิจารณาการทำแท้งตามประมวลกฎหมายอาญาจะเห็นว่า การทำแท้งต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขที่ว่า แพทย์จะสามารถทำแท้งให้แก่หญิงนั้นได้ ต้องให้ความยินยอมด้วยในการทำแท้ง เมื่อพิจารณาประมวลกฎหมายอาญามาตรา 305 จะเห็นว่า แม้ว่าหญิงที่ตั้งครรภ์จะมีสิทธิที่จะทำแท้งได้โดยไม่ผิดกฎหมาย แต่ก็ต้องอยู่ภายใต้ความตกลงยินยอมในการที่จะทำแท้งด้วย ส่วนในทางปฏิบัตินั้นหากเกิดกรณีที่หญิงตั้งครรภ์เป็นผู้เยาว์ อำนาจในการตัดสินใจจะเป็นของผู้ใด ซึ่งอำนาจในการให้ความยินยอมในการทำแท้งนี้จะเป็นสิทธิของผู้เยาว์เพียงคนเดียว หรือต้องให้มีบุคคลอื่นเข้าร่วมในการให้ความยินยอมนี้ด้วย ปัญหานี้กฎหมายควรมีการกำหนดกรอบความยินยอมให้ชัดเจนว่า ควรให้สิทธิผู้ที่ตัดสินใจว่าจะทำแท้งหรือไม่เป็นสิทธิของผู้เยาว์เพียงคนเดียว หรือให้เป็นสิทธิของบิดามารดา หรือผู้ใช้อำนาจปกครอง หรือทั้งสองต้องให้ความยินยอมร่วมกันเพื่อคุ้มครองแพทย์ที่ทำแท้งและคุ้มครองตัวผู้เยาว์เอง หากในกรณีที่ผู้เยาว์มีการจดทะเบียนสมรสแล้ว อำนาจในการให้ความยินยอมในการทำแท้งจะเป็นสิทธิของผู้ใด ถึงแม้ว่าสถานะของผู้เยาว์จะเปลี่ยนแปลงไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 20 ซึ่งเจตนารมณ์ของกฎหมายที่ให้ผู้เยาว์บรรลุนิติภาวะโดยการสมรสก็เพราะเมื่อทำการสมรสแล้วคู่สมรสจะต้องมีความสัมพันธ์ระหว่างสามีภริยาทั้งในทางส่วนตัว และในทางทรัพย์สินที่ต้องอุปการะเลี้ยงดูซึ่งกันและกัน จำเป็นจะต้องทำนิติกรรมต่าง ๆ มากมาย ถ้าหากจะต้องขอความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรมตลอดเวลา ก็คงจะเป็นอุปสรรคต่อการทำหน้าที่ระหว่างสามีภริยา ดังนั้นเมื่อผู้เยาว์ทำการสมรสแล้วกฎหมายจึงบัญญัติให้บรรลุนิติภาวะ แต่สำหรับกรณีเรื่องความยินยอมในการทำแท้งนี้ผู้ศึกษาเห็นว่า แม้สถานะของผู้เยาว์จะเปลี่ยนไปเป็นบรรลุนิติภาวะ แต่การบรรลุนิติภาวะด้วยการแต่งงานก็ไม่ได้เป็นเครื่องการันตีว่าจะทำให้ผู้เยาว์เป็นผู้ใหญ่เพียงพอที่จะตัดสินใจในเรื่องนี้ได้ เนื่องจากผู้เยาว์ยังมีวุฒิภาวะในการคิด

และตัดสินใจน้อยเกินไป หากตัดสินใจตกลงที่จะยุติการตั้งครรภ์โดยไม่มีใครคอยให้คำปรึกษา สิ่งที่ยูเอวตัดสินใจไปอาจมีใช้ทางออกที่ดีที่สุดสำหรับตัวหญิงเองก็เป็นได้

ส่วนกรณีที่หญิงทำแท้งนั้นเป็นหญิงที่มีสามี กฎหมายอาญามีได้บัญญัติว่าอำนาจในการตัดสินใจทำแท้งเป็นสิทธิของหญิงเพียงลำพัง หรือต้องให้สามีเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ความยินยอมด้วย หากกฎหมายเปิดโอกาสให้เฉพาะหญิงมีอำนาจในการตัดสินใจทำแท้งเพียงผู้เดียวนั้นย่อมไม่เป็นการดีต่อฝ่ายชายผู้เป็นสามี เนื่องจากทารกในครรภ์ของหญิงนั้นเป็นบุตรของชายเช่นเดียวกัน

3. เงื่อนไขด้านสถานที่ทำแท้ง ประมวลกฎหมายอาญามีได้มีการกำหนดสถานที่ที่ทำแท้งเอาไว้ว่าต้องเป็นสถานที่ใด การที่กฎหมายไม่ได้กำหนดสถานที่ทำแท้งไว้ ทำให้มีการเปิดคลินิกที่เปิดบริการรับทำแท้งเถื่อนเพื่อหลีกเลี่ยงกฎหมายมากขึ้น สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นว่ากฎหมายของไทยยังไม่มีสภาพบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้หญิงที่ตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ต่างเลือกสถานที่อื่น ๆ ในการทำแท้งแทนที่จะเลือกทำแท้งในโรงพยาบาลที่เป็นสถานที่ที่มีความปลอดภัยมากกว่า ผลกระทบที่ตามมาย่อมเกิดกับตัวหญิงที่ไปใช้บริการ เนื่องจากคลินิกเถื่อนบางแห่งผู้ที่ทำแท้งให้มิใช่แพทย์แต่เป็นบุคคลธรรมดาที่ไม่มีความรู้ความสามารถ อีกทั้งอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำแท้งเป็นอุปกรณ์ที่ไม่ถูกหลักอนามัย ไม่สะอาด และไม่มีมาตรฐานเพียงพอ แต่เงื่อนไขเกี่ยวกับสถานที่ทำแท้งนี้กลับไปปรากฏอยู่ในข้อบังคับแพทยสภาว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับการตั้งครรภ์ทางการแพทย์ตามมาตรา 305 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งกำหนดสถานที่ทำแท้งไว้ว่า ต้องกระทำในสถานพยาบาล กล่าวคือ โรงพยาบาลของรัฐหรือสถานพยาบาลเวชกรรมที่มีเตียงผู้ป่วยไว้ค้างคืนตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาลและคลินิกเวชกรรมตามกฎหมาย จะเห็นได้ว่า ข้อบังคับแพทยสภานี้มองเห็นถึงความสำคัญในสถานที่ทำแท้งว่า มีผลกระทบต่อความปลอดภัยของหญิง ประมวลกฎหมายอาญาจึงจำเป็นที่จะต้องมองเห็นถึงความสำคัญในเรื่องสถานที่ทำแท้ง เพื่อคุ้มครองสิทธิของหญิงให้ได้รับความปลอดภัยจากการทำแท้งมากที่สุด และควรมีการบัญญัติสถานที่ทำแท้งไว้ให้แน่นอนชัดเจนว่าควรเป็นสถานที่ใดบ้าง

4. จำนวนครั้งในการร้องขอทำแท้ง ประมวลกฎหมายอาญามีได้กำหนดเงื่อนไขจำนวนครั้งในการร้องขอให้ทำแท้งของหญิงแต่ละคนไว้ หญิงแต่ละคนจึงสามารถร้องขอทำแท้งได้ทุกครั้งที่ตั้งครรภ์ หากเข้าเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนด ดังนั้น หญิงที่เคยทำแท้งมาก่อนแล้วและต่อมาได้เข้ามาร้องขอให้ทำแท้งอีก ก็สามารถทำได้โดยไม่ผิดกฎหมาย การที่กฎหมายไม่กำหนดจำนวนครั้งหรือสิทธิในการร้องขอทำแท้งของหญิงดังกล่าว จึงทำให้หญิงนั้นใช้กฎหมายเข้ามาทำแท้งตามอำเภอใจ โดยมองไม่เห็นถึงความสำคัญในการป้องกันการตั้งครรภ์ หรืออันตรายที่เกิดจากการทำแท้งบ่อยครั้ง กฎหมายอาญาจึงควรวางกรอบการขอทำแท้งของหญิงไว้ เพื่อมิให้มีการนำกฎหมายมาร้องขอทำแท้งตามอำเภอใจ และการที่กฎหมายกำหนดกรอบจำนวนครั้งในการขอทำแท้งนั้น อาจจะเป็นการดีในภาพภาคหน้าอีกด้วย เนื่องจากหากมีการแก้ไขกฎหมายอาญาเกี่ยวกับการทำแท้งโดยการเพิ่มสิทธิในการทำแท้งให้แก่หญิงเพิ่มมากขึ้น เช่น สามารถทำแท้งได้หากมีการคุมกำเนิดล้มเหลวหรือมีเหตุผลเนื่องมาจากเศรษฐกิจและสังคม หญิงจะได้ไม่นำ

กฎหมายมาเป็นเครื่องมือในการทำแท้ง เพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง โดยมองข้ามการป้องกันการตั้งครรภ์และผลอื่น ๆ ที่จะตามมา

ประเด็นปัญหาที่สองเป็นปัญหาเกี่ยวกับการทำแท้งด้วยเหตุทางเศรษฐกิจและสังคม ปัญหานี้สืบเนื่องมาจากสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบันมีความบีบคั้นมาก หากว่าหญิงนั้นต้องตกอยู่ในสภาพที่ไม่พร้อมต่อการตั้งครรภ์ เมื่อมีการตั้งครรภ์โดยไม่พึงประสงค์เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นเกิดกับหญิงวัยรุ่นที่ยังอยู่ในวัยศึกษา ความไม่พร้อมด้านวุฒิภาวะ เป็นมารดานอกสมรส หรือฝ่ายชายไม่รับผิดชอบ เหล่านี้หากปล่อยไว้ให้มีการตั้งครรภ์ต่อไปอาจทำให้ตนเองและครอบครัวเสื่อมเสีย ได้รับความอับอาย และการถูกประณามจากสังคมรอบข้าง ทำให้หญิงนั้นไม่สามารถใช้ชีวิตในสังคมนั้น ๆ ได้อีกต่อไป ซ้ำร้ายยังไม่ได้รับการยอมรับจากครอบครัวของตนเองด้วย

หรือในกรณีหญิงที่สมรสแล้ว ก็อาจมีความไม่พร้อมในเรื่องเศรษฐกิจของครอบครัว เนื่องจากมีบุตรมากเพียงพอแล้ว แต่มีการคุมกำเนิดล้มเหลว ทำให้เกิดการตั้งครรภ์โดยไม่พึงประสงค์ขึ้น และเมื่อพิจารณาจากรายได้ของครอบครัวแล้วปรากฏว่า ไม่สามารถที่จะเลี้ยงดูเด็กทารกที่จะเกิดมาได้ เพราะรายได้ของครอบครัวต่ำเกินไป หากหญิงตั้งครรภ์ต่อไปจนคลอดก็ไม่ว่าจะเลี้ยงดูทารกที่เกิดขึ้นใหม่ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีได้ เหตุผลต่าง ๆ เหล่านี้ ทำให้ความกดดันทั้งหลายตกอยู่กับหญิงตั้งครรภ์เหล่านี้ และเลือกที่จะแก้ปัญหาโดยการทำแท้งเถื่อน

การที่ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 305 กำหนดเงื่อนไขให้หญิงที่ตั้งครรภ์สามารถทำแท้งได้โดยชอบด้วยกฎหมายได้เพียงกรณีที่มีความจำเป็นต้องกระทำเนื่องจากสุขภาพของหญิงตั้งครรภ์ ต้องกระทำเนื่องจากมีความเสี่ยงอย่างมากหรือมีเหตุผลทางการแพทย์อันควรเชื่อได้ว่าหากทารกคลอดออกมาจะมีความผิดปกติถึงขนาดทุพพลภาพอย่างร้ายแรง กรณีที่หญิงตั้งครรภ์เนื่องจากการกระทำผิดเกี่ยวกับเพศหญิงซึ่งมีอายุครรภ์ไม่เกิน 12 สัปดาห์ ยืนยันที่จะยุติการตั้งครรภ์ หรือกรณีที่หญิงซึ่งมีอายุครรภ์เกิน 12 สัปดาห์ แต่ไม่เกิน 20 สัปดาห์ ยืนยันที่จะยุติการตั้งครรภ์ภายหลังการตรวจและรับคำปรึกษาทางเลือกจากผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมและผู้ประกอบวิชาชีพอื่นตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของแพทยสภาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ยังไม่สอดคล้องกับสภาพปัญหาที่แท้จริงของการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์และการทำแท้ง ทำให้หญิงตั้งครรภ์ที่ไม่เข้าข้อยกเว้นในการทำแท้งได้โดยชอบด้วยกฎหมายหรือในกรณีที่เข้าใจเงื่อนไขที่สามารถทำแท้งได้โดยชอบด้วยกฎหมาย แต่ไม่สามารถทำแท้งได้ เนื่องจากความไม่ชัดเจนของกฎหมายก็จำต้องลักลอบไปทำแท้งเถื่อน ซึ่งมีความเสี่ยงและเป็นอันตรายต่อหญิงตั้งครรภ์เป็นอย่างมาก อาจเกิดภาวะแทรกซ้อนจากการทำแท้งที่ไม่ปลอดภัยและที่ไม่ได้มาตรฐานทางการแพทย์

ประเด็นปัญหาที่สามปัญหามาตรการการช่วยเหลือจากรัฐหรือสังคม เมื่อหญิงตกอยู่ในสถานการณ์การตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์สิ่งแรกที่หญิงเหล่านี้นึกถึงไม่ใช่การทำแท้ง แต่สิ่งที่หญิงเหล่านี้ต้องการเป็นอันดับแรกคือ การได้รับความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ เช่น ที่พักชั่วคราวระหว่างการตั้งครรภ์และพักฟื้นหลังคลอด การฝากครรภ์ การคลอด ตลอดจนความช่วยเหลือในการดูแลเด็ก ส่วนอันดับรองลงมานั้นคือ ความ

ต้องการด้านอื่น ๆ เช่น ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตัวก่อนและหลังการคลอด ความรู้เรื่องเพศศึกษา การคุมกำเนิด การได้รับการปฏิบัติจากสังคมอย่างเป็นธรรม ตลอดจนต้องการโอกาสจากสังคม เป็นต้น

การที่สังคมไม่สามารถแก้ไขต้นเหตุปัญหาของการทำแท้งที่มีสาเหตุมาจากเหตุผลหลาย ๆ ประการได้ แต่เลือกใช้วิธีการแก้ปัญหาโดยการบังคับให้หญิงตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ต้องยอมรับผิดและรับผิดชอบ อุ้มครรภ์ที่หญิงไม่ต้องการ จนครบกำหนด และคลอดทารกออกมา ไม่ว่าหญิงจะมีความพร้อมหรือไม่ก็ตาม และการกำหนดให้ต้องรับโทษทางอาญาหากได้มีการทำแท้งขึ้น ซึ่งไม่ได้สร้างทางเลือกอื่น ๆ ให้กับหญิงเหล่านี้เลย กล่าวคือ ไม่ได้สร้างกระบวนการที่เกี่ยวกับการให้คำปรึกษา กลไกหรือกติกาที่จะทำให้หญิงเหล่านี้สามารถที่จะดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรีและอย่างปกติสุข ไม่ได้มีความพยายามในการสร้างความเข้าใจกับสังคมเกี่ยวกับการยอมรับกับภาวะการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ เพื่อให้สมาชิกในสังคมปรับเปลี่ยนทัศนคติที่มีต่อหญิงตั้งครรภ์เหล่านี้ เพราะฉะนั้นการใช้มาตรการทางกฎหมายอาญา ซึ่งกำหนดให้การทำแท้งนั้นเป็นความผิดโดยไม่มีบริการทางสังคมใด ๆ ในการให้ความช่วยเหลือหญิงตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์เลย จึงไม่สามารถยับยั้งความต้องการการทำแท้งของหญิงตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ได้ แต่กลับส่งผลให้หญิงเหล่านี้จำนวนมากไม่มีทางออกอื่น ๆ ในการแก้ปัญหา จึงจำเป็นต้องแก้ไขปัญหาด้วยการทำแท้งเถื่อน

จากการศึกษาค้นคว้าปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการทำแท้ง ผู้ศึกษาพบว่า มีข้อเสนอแนะ คือ

1. ปัญหาเกี่ยวกับเงื่อนไขการทำแท้ง ควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติกฎหมายอาญา ในความผิดฐานทำให้แท้งลูกในเรื่องเงื่อนไขประกอบการทำแท้งและเพิ่มเติมขอบเขตความรับผิดชอบของแพทย์ที่ฝ่าฝืน โดยบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญามาตรา 305 ดังต่อไปนี้

1.1 ด้านแพทย์ผู้ทำแท้ง ควรมีการบัญญัติคุณสมบัติของแพทย์ที่จะสามารถทำแท้งให้เป็นหน้าที่ของสูตินรีแพทย์ ซึ่งเป็นแพทย์ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้โดยเฉพาะ

1.2 ด้านความยินยอมของผู้เยาว์หรือหญิงมีสามี ในกรณีผู้เยาว์ ควรมีการกำหนดให้บิดามารดาหรือผู้ใช้อำนาจปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจกับผู้เยาว์เพื่อเป็นการถ่วงดุลการตัดสินใจของผู้เยาว์ว่าเป็นการตัดสินใจที่ถูกต้องและสมควร ส่วนในกรณีหญิงมีสามี ควรมีการบัญญัติให้ชายผู้เป็นสามีนั้นได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจกับผู้เยาว์ด้วย เพื่อให้หญิงมีครรภ์ได้ไตร่ตรองปัญหาอย่างรอบคอบและถูกต้อง ซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์แก่ตัวหญิงที่ตั้งครรภ์ ครอบครัว และเด็กที่จะคลอดออกมา

1.3 ด้านสถานที่ที่ทำการแท้ง ควรมีการบัญญัติสถานที่ทำการแท้งไว้ให้ชัดเจนเพื่อลงโทษผู้ฝ่าฝืน โดยอาจกำหนดให้สามารถทำแท้งได้เฉพาะ โรงพยาบาลของรัฐหรือโรงพยาบาลเอกชนหรือสถานพยาบาลที่ได้รับอนุญาตจากกระทรวงสาธารณสุข และควรมีการบัญญัติให้สถานบริการของเอกชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการทำแท้งโดยอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของรัฐ ซึ่งรัฐอาจต้องทำการออกใบอนุญาตและทำการตรวจสอบสถานที่ทำการแท้งของเอกชนดังกล่าวให้อยู่ในมาตรฐานที่วางไว้ เพื่อป้องกันไม่ให้หญิงตั้งครรภ์

ลักลอบทำแท้งเถื่อน ซึ่งอาจส่งผลให้หญิงตั้งครรภ์ได้รับอันตรายจากการทำแท้งที่ไม่ถูกต้องและอาจเป็นเหตุให้หญิงตั้งครรภ์ถึงแก่ความตายได้

1.4 จำนวนครั้งในการร้องขอทำแท้ง หญิงที่สามารถร้องขอให้แพทย์ทำแท้งต้องมีใช้หญิงที่เพิ่งผ่านการทำแท้งมาแล้วไม่ถึง 1 ปีนับแต่การทำแท้งครั้งสุดท้าย เว้นแต่หากปล่อยให้หญิงตั้งครรภ์ต่อไปจะเป็นอันตรายต่อชีวิตร่างกายของหญิงหรือทารกในครรภ์มีความผิดปกติ

2. ปัญหาเกี่ยวกับการทำแท้งด้วยเหตุทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะว่า ควรมีการเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญามาตรา 305 ให้มีการขยายขอบเขตของการอนุญาตให้ทำแท้งได้โดยชอบด้วยกฎหมายให้ครอบคลุมทุกปัญหาของการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์และการทำแท้ง ได้แก่ มูลเหตุด้านศีลธรรม มูลเหตุทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ กรณีที่หญิงตั้งครรภ์ไม่มีความสามารถหรือศักยภาพในการที่จะเลี้ยงดูทารกในครรภ์ให้ได้รับประโยชน์ที่เป็นพื้นฐานที่สุดของทารกได้

นอกจากนี้ ควรจะมีการให้บริการวางแผนครอบครัว ซึ่งรัฐควรจัดให้มีหน่วยงานวางแผนครอบครัวที่ให้ข้อมูลที่ถูกต้อง และควรจัดให้มีบริการต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ เข้าถึงได้ง่าย รักษาความลับของผู้ใช้บริการ และมีการติดตามประเมินผลอย่างจริงจัง เพื่อลดผลกระทบด้านต่าง ๆ ที่เกิดจากการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์

3. ปัญหาเกี่ยวกับมาตรการการช่วยเหลือจากรัฐหรือสังคม ผู้ศึกษาขอเสนอแนะว่า ควรมีบริการทางสังคมที่เป็นทางเลือกอื่นที่ไม่ใช่การทำแท้ง ที่รัฐควรจัดหาให้แก่หญิงตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ เพื่อลดความต้องการในการทำแท้ง ได้แก่

3.1 มาตรการการช่วยเหลือทางด้านการดูแลเด็ก เช่น การให้บริการสถานเลี้ยงเด็กอ่อนในราคาถูก ทั้งที่เป็นของรัฐและเอกชน เป็นต้น

3.2 มาตรการการช่วยเหลือด้านการทำงาน เช่น มีบริการจัดหางานสำหรับแม่เลี้ยงเดี่ยวที่มีปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ หรือไม่มียานพาหนะ ทำให้ต้องมีการตัดสินใจทำแท้ง โดยการส่งเสริมให้หญิงที่มีบุตรสามารถเข้าถึงการทำงานได้ง่าย เพื่อให้แม่เลี้ยงเดี่ยวมีอาชีพที่สามารถเลี้ยงดูตนเอง และเพื่อสวัสดิภาพของตนเองและบุตร เป็นต้น

3.3 มาตรการการช่วยเหลือทางการเงิน เช่น เงินสงเคราะห์ค่าที่อยู่อาศัย โดยจ่ายให้แก่แม่เลี้ยงเดี่ยว หรือแม่ที่เลี้ยงลูกโดยลำพังที่ไม่มีที่อยู่อาศัย โดยจ่ายตามจำนวนจริงแต่ไม่เกินจำนวนที่กำหนด เป็นต้น

3.4 มาตรการการช่วยเหลือในด้านอื่น ๆ เช่น ที่พักพิงชั่วคราว หรือบ้านพักฉุกเฉินระหว่างการตั้งครรภ์ การคลอด และหลังคลอด การให้ความรู้เกี่ยวกับสิทธิทางกฎหมาย การให้ความรู้เกี่ยวกับการคุมกำเนิด การจัดหาครอบครัวอุปถัมภ์ และการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ. หลักกฎหมายอาญา ภาคความผิด. ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.

วิฑูรย์ ตีรสุนทรรัตน์ และธนสร สุทธิบดี. กฎหมายการแพทย์ ความยินยอมภายหลังได้รับการบอก

กล่าวแล้ว. กรุงเทพมหานคร: นิติธรรม, 2560.

สุพร เกิดสว่าง. ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการลักลอบทำแท้งในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: ชีระการพิมพ์,
2523.

กฎหมาย

ประมวลกฎหมายอาญา.

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์.